

re feiten wil-
ingen:
prof. Dooye-
g op 12 Juni
sties beledigd)
nuleering van
als zij luidt,
p den grond-
id, maar zóó,
an de Heilige
; en zóó bele-
formulieren
ennen, dat de
komen. Een
kelijking van
e vereeniging
eniging".
den inhoud
n: de Schrift
rbij over den
oudt in: God
onereet.
n ook hier.
el ons leven:
e kerk heeft
d mij aan dat
is in de drie
k verband,
En die belijde-
te".
n de Corr. bl.
1).
verwijst het
Januari 1948.
eeniging voor
a den Hoog-
I. Th. Vollen-
um.
ag of het mij
e blijven van
lijkheden, be-
XII, 1, April
1946 gehou-
dien in die
grootendeels
in de bewus-
sook aan die
in een gepu-
it ik zelf toch
lijk hier zal
daad deze be-
het afbreken
ve van le —
nformatie af-
ereeniging en
zulke inlich-
gedateerd uit-
r. bladen niet
aar begeerde
reken en mijn
maken, in re-
diteit van Uw
g tot denzelf-
jaren tot een
leefte gemaakt
a één opzicht
et prof. Vol-
hoewel daar-
roken en een
nog in de be-
n gelegenheid
gesprek vol-
en en mijner-
isverstand of
U mijn stand-
s, zonder ver-
g niet wil la-
e hebben ver-
k U nu mede,
ing.
fdzakelijk ge-
ging inneemt
nfessie, over-
n bespreking
degedeeld als
velijk Dooye-
den aard der
hiermee het
g officieel-be-

trouwbaar is geformuleerd. Daartegenover nu ver-
klaar ik mij van harte eenstemmig met hetgeen Prof.
Holwerda ter weerlegging opmerkte volgens pag. 39
van het verslag, 13e regel van boven en volgende.
Het is mijn diepe overtuiging, dat het standpunt
der vereeniging moet neerkomen op een bloot-for-
mele erkenning van de Heilige Schrift als grondslag,
welke in strijd komt met het derde gebod aangezien
op deze wijze de Naam Gods in de Heilige Schrift ge-
openbaard (ofschoon het tegendeel wordt bedoeld,
hetgeen ik aanvaard) wordt opgeheven in het ijdele.
Dit oordeel heeft nog niet per sé te treffen de for-
muleering der Statuten van den grondslag, n.l. de
H. S. in den zin der drie formulieren van eenigheid
beleden als Woord Gods. Het treft echter wel de nu
officieel gebleken toelichting op dit art. 2 der Statu-
ten, die deze formuleering uitdrukkelijk stelt tegen-
over de meening dat de leden der vereeniging ge-
bonden zijn aan den inhoud dezer formulieren. Hier-
mede is mijns inziens een noodlottige tweespalt aan-
vaard tusschen den inhoud van Gods Woord
en den inhoud van de belijdenis van dat z-
zelfde Woord. Aan den eenvoud en de oprechtheid
en de goede trouw van het kerkelijk belijden in eenig-
heid des geloofs is hiermee grootelijks geweld aange-
daan en wel onder beroep op een zoodanige on-
derscheiding van levenskringen of een zoodanige
hanteering van een dergelijke onderscheiding,
dat hiermede een filosofische beschouwing en een be-
paalde uitwerking daarvan, verheven tot een op-de-
taak-der-wetenschap (i.e. filosofie)-toegespitste belij-
denis (vgl. pag. 36 v. h. verslag), heerschappij voert
over de, door een bepaald gebruik van het adjectief
„kerkelijke” gedenatureerde belijdenis-van-Gods-Woord
door de ware Christgelovigen (vgl. art. 27 N.G.B.)
tezamen. De wetenschap is daarmede souverain ge-
worden over de confessie en mitadien — zoolang deze
confessie als in alles gegrond op Gods Woord blijft
beleden — van het Woord des Heeren zelf. Onder be-
tuiging van het tegendeel is daarmede art. 7 N.G.B.
van zijn kracht beroofd.
Wanneer werd opgemerkt, dat deze meening neer-
komt op het Roomsche standpunt, dan kan ik hierin
slechts 'n volkomen en zondig misverstand beluisteren;
vgl. hetgeen Prof. Holwerda t.a.p. daarover heeft op-
gemerkt wat ik niet zal herhalen. Wel verklaar ik
nog nadrukkelijk dat het hier terdege gaat om het
wezen van de katholieke belijdenis, waarin im-
mers alle kinderen Gods over heel de wereld naar
den regel der Heilige Schrift, zóó dat het in den he-
mel waarachtig bevonden wordt, hun eene geloof uit-
spreken en moeten kunnen uitspreken in den eenen
God en Zijn Christus. Deze katholieiteit zie ik door
het vereenigingsstandpunt fundamenteel aangetast,
de bedoeling van het tegendeel ook hier weer ten
spijt. Zij is mij echter te veel waard en moet mij te
veel waard zijn (was zij niet de inzet onzer kerke-
lijke vrijmaking?) dan dat ik lid kan blijven van een
vereeniging, die door nu officieel gepubliceerde nega-
tie van ook mijn overtuiging dit accoord van gemeen-
schap der kerke Christi in haar verrukkelijke formu-
lieren die niet voor niets die van eenigheid hee-
ten, krachteloos maken in een verband (reformatie
immers en bepaald ook conflictsituatie) waarin het
zijn kracht tot samenbinding veeleer bewijzen moest.
Gelijk de Synode van de Gereformeerde Kerken anno
1944 door haar besluiten uitsloot degenen die de be-
lijdenis van Gods Woord met woord en daad, b.v. door
hun antwoord op een dwingend voorgelegden instem-
mingseisch bij kerkelijke examina, hooger stelden dan
haar besluiten en de onderwerping daaraan, — zoo
hebt U voor Uw vereenigingssterren door waarmen-
king van het eene standpunt met pertinente ontken-
ning van het historisch-statutair recht van het an-
dere (dat zich op hetzelfde art. 2 wat den tekst aan-
gaat kon beroepen) degenen, die met deze volle be-
lijdenis van dit gansche Woord Gods met woord en
daad vollen ernst willen zien gemaakt in het uitgangs-
punt en de basis voor en van de samenwerking op het
betreffende vereenigingsgebied, van de gemeenschap
der vereeniging uitgesloten. — Bij dit laatste worde
niet vergeten, dat het hier nog wel raakt een filoso-
fischen arbeid, dus eenen die juist (veel meer en
rechtstreekscher nog dan b.v. in politieke of sociale
verbanden) de grondslagen en principes
aan de orde van behandeling stelt, waarbij wel bij-
zonder alle leden in de hoofdvragen der samenwerking
ter zake kundig, bewust-onderscheidend en elkaar 100
pet. vertrouwend geacht mogen worden.
Voorzover verklaard werd, dat het door proff.
Vollenhoven en Dooyeweerd geformuleerde stand-
punt altijd dat der vereeniging is geweest, moet ik voor
het verleden dienaangaande mijn onkunde belijden en
voorts opmerken dat nu pas de eene meening zoo-
zeer tegenover de andere werd gesteld, dat het sa-
mengaan van beide in één vereenigingsboezem tot een
ongeoorloofde antinomie is gestempeld en het mij niet
mogelijk is door lidmaatschap een overtuiging te er-
kennen waarvan nu officieel gebleken is, dat zij de
mijne wraakt. Tevens herinner ik aan mijn aarzeling
om als lid toe te treden anno 1941 blijkens brief aan
Dr K. J. Popma d.d. 4 Aug. van dat jaar, zulks van-
wege een te weinig bekend-zijn met de in art. 3 ge-
noemde wijbegeerte der wetsidee en de geringe com-
petentie tot haar deskundige beoordeling; alsmede
aan mijn verklaring van toetreding en onderteekening
van artt. 2 en 3 der Statuten d.d. 3 Jan./12 Mrt. 1944,

waarin ik mijn bezwaar achte weggenomen door in-
formaties die mij overtuigden dat de formuleering
van art. 3 (immers „in de richting van”) genoegzaam
ruimte liet om aan de uitnoodiging tot lidmaatschap
gehoor te geven; thans moet ik echter constateeren
dat deze ruimte niet werkelijk (meer?) bestaat, daar
volgens het boven gezegde in feite art. 3 regeert over
art. 2, nader gezegd de zienswijze van de ontwerpers
der W. d. W. van dit art. 3 over de erkenning van de
Heilige Schrift als Gods Woord volgens de drie for-
mulieren genoemd in art. 2. Daarmede is de basis van
met name mijn toetreding vervallen.
Nadrukkelijk te betuigen dat dit bedanken mij spijt
wat betreft:
de waardeering van zooveel door Uw leden en met
name Uw Bestuur verrichten arbeid en de dankbaar-
heid voor zooveel dat ik van meerderen Uwer mocht
leeren en de begeerte om een samenwerking als deze
in stand te houden, zou een verkeerden indruk kunnen
wekken en aan de oprechtheid daarvan kunnen doen
twijfelen. Alleen al de datum van beslissing en het
verklarend begin van dit schrijven mogen voor zich-
zelf spreken.
Ik begeer ten eerste herstel der samenwerking, doch
dan op een basis en in een kader die aan het Woord
des Heeren en de katholieke ongebroken confessie
daarvan werkelijk en hartelijk recht doen.
Met beleefde groeten en gevoelens van Hoogachting,
Uw dienstwillige,
(w.g.) H. J. SCHILDER.
P.S. Ik adresseerde dit schrijven aan den voorzitter,
zoo wel in verband met genoemd persoonlijk contact
over deze materie als met het oog op de plaats der
jaarvergadering welke ik bedoel te bereiken.
w.g. S.
[Naschrift: Ook naar mijn meening is in deze
vereeniging geen plaats meer voor hen, die tegenover
de willekeur der synodes hun daad van gehoorzaam-
heid stelden. De vereeniging valt immers in de zonde
dier synodes: zij laat de uitgangen des levens uit on-
derscheidene harten geschieden. Maar volgens de
Schrift en de belijdenis zijn de uitgangen des levens
uit het hart. Reden, waarom ondergeteekende in 1944
aan prof. Vollenhoven zijn bedanken schriftelijk
meldde. K. S.]

a en b voorheen en thans, II.
Even levendig brengen, op kerkelijk terrein gebruikt,
deze twee letters ons echter een verschil van dog-
matischen aard in gedachten, dat met die ge-
schiedenis onmiddellijk samenhangt.
Want het is een feit, dat in de Kerken, die in 1892
en daarna A zijn genoemd, een andere opvatting over
verschillende leerstukken bestond, dan in de Kerken,
die den naam B hebben gekregen.
Wanneer ik zoo nales, wat daarover is geschreven,
voorzover ik dat kon, krijg ik den indruk tot nu toe,
dat men zich in het begin van dat verschil niet zoo
sterk rekenschap heeft gegeven, maar dat het geleidelijk
aan bewuster is geworden bij de menschen en
zich eindelijk heel scherp heeft toegespitst.
Onder leiding van den invloedrijken Dr A. Kuyper
brak zich n.l. in de doleerende kringen eene bepaalde
theologische opvatting baan. Kuyper liet de leer
heel beheerschen door het leerstuk der uitverkiesing
in supra-lapsarischen zin; daarmede hing samen de
leer van eene eeuwige rechtvaardiging en een eeuwig
genadeverbond; en in dat schema werd ook ingepast
de opvatting, dat de Sacramenten eene inwendige aan-
wezige genade verzegelen.
Er waren z.l. ook vroeger wel enkele Gereformeer-
de theologen geweest die dit leerden, en volgens
Kuyper c.s. was dit de echte Gereformeerde leer, en
het andere minderwaardig.
Toen hij daarmede naar voren kwam, stond daar-
tegenover een groot aantal theologen van de Afge-
scheiden Kerken, die daarvan niets moesten hebben;
een ander deel van dezen stond er niet zóó beslist,
maar toch gereserveerd tegenover, of voelden er
minder voor.
Eén van de meest belijnde vertegenwoordigers van
deze A-richting is Prof. H. J. de Cock ge-
weest, die daarin voortbouwde op het door zijn
vader Dr Hendrik de Cock gelegde fundament.
Ik noem hier Prof. de Cock uitdrukkelijk, omdat hij
de man is geweest, die de leer in deze richting het
scherpst heeft uitgewerkt.
Er was onder de mannen van de „Afscheiding”
ook een andere strooming, die wel niet Maccoviaansch-
Kuyperiaansch genoemd kan worden, maar toch
eenigszins dien kant uitging, waarvan in den eersten
tijd Dr H. P. Scholte de voornaamste vertegen-
woordiger genoemd kan worden; niet geheel ten on-
rechte heeft men van hem wel eens beweerd, dat hij
inzake het Verbond en de Kerk Doopersche neigingen
vertoonde.

Na het vertrek van Scholte naar Amerika heeft
deze richting de scherpe kantjes verloren, maar niet-
temin blijkt het toch duidelijk, dat er in dien tijd in
de „Afgescheiden” Kerken inzake de beschouwing van
Verbond en Doop tweërlei gedachte is.
Zeer belijnd en beslist en met tal van bewijzen ge-
staafd, is de richting van Dr de Cock meer conse-
quent nog dan hij zelf had gedaan (in wezen is het
hetzelfde) later uitgewerkt door de twee Friesche
predikanten K. J. Pieters en J. R. Kreulen in
een boekje getiteld „DE KINDERDOOP volgens
de beginselen der Gereformeerde
Kerk”, uitgegeven in 1861.
Het blijkt echter, dat er dan ook zijn, die er niet
zoo over denken: op de Synode van 1863 worden deze
beide predikanten aangevallen en bestreden door Dr
H. Joffers, terwijl door een Ouderling van de kerk
te Kampen een bezwaarschrift tegen beide predikan-
ten was ingediend. De Synode heeft toen zeer terecht
geen van beide richtingen veroordeeld, tegen welk
besluit door Dr Joffers een protest werd ingediend.
De predikanten Pieters en Kreulen staan in hunne
bewijsvoering zeer sterk. Zij konden zich beroepen
(wat ze ook deden) op personen, die in de „afge-
scheiden” kringen zeer in aanzien stonden, zooals
„vader Koelman” en andere meer. Bovendien beroepen
zij zich voor hunne zienswijze op het Doopsformulier,
en argumenteeren daarmede zoo, dat er geen speld
tusschen is te krijgen.
Later heeft Prof. Helenius de Cock deze leer in ver-
schillende werkjes eveneens verdedigd en uiteengezet,
en we behoeven er niet aan te twijfelen, of hij ook in
die richting onderwijs heeft gegeven aan de Theo-
logische School. Er heeft een tijd geleden in „De strij-
dende kerk” een stukje gestaan van Dr A. M. Linde-
boom (synodaal) met citaten uit een boekje van Prof.
de Cock uit 1863; Dr Lindeboom wil met die aan-
halingen bewijzen dat Prof. de Cock het feitelijk eens
is geweest met de uitspraken van de „synodes” van
1942 en daarna van de synodale kerken.
Het heeft weinig zin om zulk een beweren te weer-
leggen. Hier zijn eenvoudig maar twee mogelijkheden:
deze predikant weet niet wat Prof. de Cock heeft
geleerd, of hij weet het wel, maar poogt met een paar
uitdrukkingen uit dat boekje, die den schijn hebben,
dat Prof. de Cock er hetzelfde mede bedoelde als de
„synodes”, het volk te misleiden.
Dan is Dr Smilde in zijn boek EEN EEUW VAN
STRIJD OVER VERBOND EN DOOP in elk geval
eerlijker geweest ten aanzien van Prof. de Cock (zijn
verdere eerlijkheid laat ik nu maar rusten!); volgens
dezen degeneraat van oud-A was Prof. de Cock een
man van weinig betekenens, en die in de opvatting
van het Verbond de Gereformeerde lijn had verlaten;
„n „biblicist!” Ik meen, dat Prof. Dr G. M. den Hartogh
in zijn brochure IN DE LIJN DER AFSCHIEDING
ook ongeveer in deze richting redeneert, maar ik heb
die op het oogenblik niet bij de hand.
Indien die redeneering van Dr Smilde juist is, dan
zijn er bij de oude A-broeders heel wat onrechtzinnig-
gen geweest, en kon Dr A. Kuyper met zijn doleer-
ende broeders toch nog gelijk hebben gehad, dat het
in den hoek der „Afgescheidenen” niet deugde en men
van doleerende zijde wel een eigen kerk moest insti-
tuereen; want in dien tijd stonden de „Afgescheiden-
nen” bijna allen min of meer op het standpunt-De
Cock (zooals ik het gemakshalve hier maar noem).
De leiding gevende figuren in de Christelijke Ge-
reformeerde Kerk, zooals Dr H. Beuker en Dr F. M.
ten Hoor, die later beide naar Amerika zijn vertrok-
ken (ten Hoor moede van het strijden tegen Dr A.
Kuyper) en daar beide ook een professoraat hebben
bekleed aan de Theologische School te Grand Rapids,
en na hen Prof. L. Lindeboom hebben met vele an-
deren deze Kuyperiaansche theologie van een eeuwige
rechtvaardiging en een eeuwig verbond en een ver-
onderstelde wedergeboorte dan ook heftig bestreden
met argumenten uit Schrift en belijdenis, en deze strijd
is zoo hoog gelopen, dat ten slotte op de Synode van
1905 van de A-zijde een aanklacht is ingediend tegen
de Kuyperiaansche leer. Dat heeft ten gevolge gehad,
dat op deze Synode de kwestie van de leer der ver-
onderstelde wedergeboorte, onmiddellijke wederge-
boorte, eeuwige rechtvaardiging en supra-lapsarisme
ter sprake kwam.
Daar is toen de bekende pacificatie-formule opge-
steld en na wijziging aanvaard.
Ik noem dat bewust een pacificatieformule; want
een ander karakter heeft ze vóór 1942 niet gehad.
Dat het niet de bedoeling van de Synode toen is ge-
weest, de leer van de A-broeders in den ban te doen,
zooals in 1942 en daarna is gebeurd, blijkt duidelijk
uit een dadelijk er op volgende beslissing inzake een
bezwaarschrift, door Prof. Lindeboom ingebracht te-
gen Dr A. Kuyper Jr., waarin dit bezwaar wordt af-
gewezen, maar dan verder ook besluit: „c. dat de Sy-
node de betrokken broeders dringend opwekt om el-
kander in dit verschil in liefde te dragen”.
Daaruit volgt dus, dat de leer van Dr A. Kuyper
werd geduld, maar de voorstelling van Prof. Linde-
boom evenmin voor kettisch werd verklaard, doch
evenveel recht van bestaan had, als die van Dr A.
Kuyper Jr.; misschien mag ik zeggen: minstens zoo-
veel, omdat „d. zij den wensch heeft, dat ieder zich
in zulke teedere en onzekere zaken met alle voorzich-
tigheid en bescheidenheid uitlate”; maar ik bezit op

het oogenblik geen objectieve gegevens om uit te maken, of deze woorden aan een bepaald adres waren bedoeld.

Overigens was de formulering van de formule alerongelukkigst, omdat het begin er van, dat in Kuyperiaanschen geest is gesteld, volkomen wordt opgeheven door hetgeen er op voorstel van Prof. Lindeboom verderop in werd opgenomen.

Het kwam er dus op neer, dat men niets verder was gekomen.

Eén ding is echter heel duidelijk bij 1905: wij hebben daar zuiver te doen met de tegenstelling van A en B, zoodat in de geschiedenis onzer kerken die twee letters ook wijzen op een dogmatisch verschil.

Neede.

J. v. R.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

eenheidsmogelijkheid, I.

(Steinmetz—Riphagen—Braakman en de eenheidsgebaren.)

Eenige weken geleden hebben wij in „De Reformatie“ geschreven over allerlei eenheidsgeruchten, die de ronde doen in den kring van de synodaal-gebonden kerken.

We hebben toen op grond van ons bekende feiten als onze overtuiging uitgesproken, dat er binnen die synodocratische gemeenschap velen zijn, die, hoewel ze nog niet kwamen tot de geloofs- en bekeeringdaad der kerkelijke gehoorzaamheid, in vrijmaking-zoo-haast-men-die-hebben-kan bestaande, het toch ontzettend moeilijk hebben met het feit der jongste kerkcheuring, en die onmogelijk den HEERE danken kunnen voor de bekende leer- en tuchtbesluiten, die om Gods wil en onder Geestesleiding zijn genomen naar het heet.

Daar zijn talloze „bezwaarden“, omdat zij, als zij eerlijk zijn, moeten toegeven, dat zij van dien wil Gods en van die leiding des Heiligen Geestes ten aanzien van de Synodale besluiten van 1942 en daarna bij lange na niet zeker zijn; aangezien het den wil Gods is, dat wij gerechtigheid zullen liefhebben en omdat de Heilige Geest de kerk in alle waarheid leidt en haar niet al zigzaggende voorgaat op de kronkelwegen der kerkelijke diplomatie en der vleeschelijke zelfhandhaving.

Want het is toch niet zóó, dat van geen der uitgeworpenen ooit bewezen is, dat hij met Gods Woord in strijd kwam? Ja, en wat nog meer te denken geeft: Worden er vandaag niet ettelijke predikanten volkomen ongemoeid gelaten in hun ambtelijken arbeid binnen de synodaal-gebonden kerken, terwijl zij ten aanzien van Verbond en Doop en wedergeboorte precies hetzelfde leeren en prediken als de dienaren des Woords in de vrijgemaakte Gereformeerde Kerken, en evenals zij niets moeten hebben van veronderstelde wedergeboorte en aanwezige inwendige genade als grond voor den Doop der kleine kinderen, noch ook van het beschouwen en behandelen dier kinderen als te deelen in de wederbarende genade van den Heiligen Geest? En denken ook verschillende „bezwaarde“ ambtsdragers niet precies eender over de beteekenis van Art. 31 van de K.O. als hun vrijgemaakte collega's? Al bleef bij hen de praktische naleving ervan tot dusverre helaas achterwege.

Welnu, daarom behoeft het allerminst verwondering te wekken, dat al die „bezwaarden“ in de gebonden kerken s n a k k e n naar hereeniging met onze Gereformeerde Kerken, die door Gods genade tot reformatie zijn gebracht.

Want, hoewel het zoo heel erg jammer is, dat die „bezwaarden“, doordat zij tot op heden het eenvoudige en concrete Goddelijke gebod der bekeering laten liggen en weigeren, met de gruwelijke kerkzonden der laatste jaren om Gods wil radicaal te breken, zich almeer verstrikken in wanhopige moeilijkheden, en door eigen schuld in een beklagenswaardige positie geraken, waarbij zij soms niet meer weten, welken kant zij uit moeten —, tóch moeten wij niet vergeten, dat de meesten van hen op staanden voet bereid zijn om zoo spoedig mogelijk kerkelijk met ons te gaan samenleven, omdat, volgens hun eigen volle overtuiging, w i j , e v e n a l s z i j , staan op de basis van Gods Woord en de drie Formulieren van Eenigheid.

Nog eens — hun methode van almaar „bezwaard“ zijn en protesteeren tegen gepleegd kerkelijk onrecht, zonder te komen tot de vervulling van het eenheidsgebod der vrijmaking om Christus' wil, we kunnen voor dat slaan met een lam handje in het geheel geen bewondering hebben en moeten dit doen bestempelen als z o n d i g e n t e v e n s a l s z e e r g e v a a r l i j k , omdat men zoo licht, al protesteerende, de „bezwaarde“ oogen straks voorgoed zal hebben geloken. „Bezwaard“ zijn wordt zoo gauw een door den kerkelijken slaap bezwaard zijn, zoodat men aan de gehoorzaamheidsdaad nooit toekomt.

Maar dat neemt toch niet weg, dat velen ons beschouwen als met hen te stelen op denzelfden wortel van Schrift en belijdenis; waarom wij dan ook eerlijk

meenen, dat wij bij elkaar behooren in éénzelfde kerkverband.

Zij zien dus inderdaad eenheidsmogelijkheid, naar zij zeggen.

Maar nu rijst deze belangrijke vraag: In hoeverre vertolken deze menschen in dit opzicht de heersehende meening in de synodaal-gebonden kerken?

Wij voor ons gelooven, dat daar in die kerken ook een zeer belangrijk deel is, en dan vooral in de leiding gevende kringen, dat er g a n s c h a n d e r s over denkt dan bovengenoemde „bezwaarden“, en dat een aanzienlijk percentage van het synodocratische kerkvolk, mede onder invloed van een intensieve propaganda en een uiterst bedenkelijke „voorlichting“, ons zoo langzamerhand werkelijk voor zeer ongereformeerd verslijt.

Vrijgemaakten worden geheeten: Aanhangers van een dwaalleer! Afwijkers van de aloude Gereformeerde belijdenis! Aanranders van het Woord des HEEREN!

Nu zijn er misschien al „bezwaarden“, die zeggen, wanneer ze dit lezen: „O! is het weer zoover? Hier heeft mijn lezing van dit artikel een einde. Want wie onder ons zegt zulke ongehoorde dingen? Hier hebt ge weer zoo'n staaltje van dwaaze en onware propaganda van vrijgemaakten, die rondloopen met een zeker soort „complex“. Ik weet het al weer en heb er voor ditmaal weer schoon genoeg van“.

Tegen wie zoo spreken, zouden we willen opmerken: „Wacht U heusch nog even met „De Reformatie“ weg te leggen. Leest alleen nog dit ééne, dat U een tastbaar bewijs (één uit vele trouwens!) in handen geeft, dat wij daarnet de volle waarheid spraken zonder één korreltje overdrijving“.

Dezer dagen kwam ons onder de oogen de z.g.n. conclusie van repliek van mr R. Steinmetz, advocaat en procureur te Groningen, raadsman van de synodaal-gebonden kerk te Bedum inzake het voeren van het z.g.n. bodemproces betreffende de kerkelijke goederen van de Gereformeerde Kerk te Bedum, welk proces ons is aangedaan nadat een door ons tot driemaal toe aangeboden minnelijke schikking door de tegenpartij onvoorwaardelijk werd van de hand gewezen. Welnu, in genoemde conclusie van repliek staat de volgende zinsnede:

„Eischeres“ (dat is de synodaal-gebonden kerk, vertegenwoordigd door de H. J. Riphagen, praeses, en G. Braakman, scriba, G. A. H.) „wil reeds nu zeer positief en nadrukkelijk stellen, dat zij van meening is, dat de opvattingen, die bij gedaagde (dat is de Geref. Kerk van Bedum, G. A. H.) „heerschen ten aanzien van Verbond, Doop en Wedergeboorte, volkomen in strijd zijn met Gods Woord en de Gereformeerde Belijdenisschriften (d.w.z. de drie Formulieren van Eenigheid)“.

Ziezo, nu weten we waar we aan toe zijn!

Scherper formulering is ook wel niet denkbaar. Er staat b.v. niet: „Sommige opvattingen niet in alle opzichten op Gods Woord gegrond“; maar: „de opvattingen, die daar heerschen“; dat is samenvattend: de leer, die aldaar geleerd wordt. En die leer is maar niet „onvoldoende gefundeerd in Gods Woord en de Geref. belijdenis“; maar: „volkomen daarmee in strijd“. Onze leer aangaande Verbond, Doop en Wedergeboorte is derhalve geheel onschriftuurlijk en ongereformeerd. Maar dan is het ook een goddeloze dwaalleer, die de aanhangers ervan ten verderve voert. Want wie een ander Evangelie predikt en aanvaardt, dan wat in de Heilige Schrift ons is geopenbaard, die is vervloekt, zegt Paulus. Nu is Evangelie prediking bediening van het Verbond des HEEREN. En wie dus over het Verbond Gods met Zijn volk denkt en spreekt volkomen in strijd met de Schrift, die verkondigt een vals Evangelie; die is een leugenprofeet; die staat in dienst van Satan.

Wat men nu verder ook van deze schrikbarende uitspraak moge zeggen, ze heeft tenminste één groot voordeel, en wel, dat ze aan duidelijkheid niets te wenschen overlaat. „Volkomen in strijd met“.

We gaan niet uitvoerig in op de overigens wel belangrijke vraag, hoe en wanneer dit door de Riphagen c.s. geconstateerd kon worden van de leer, die in de Gereformeerde Kerk van Bedum geleerd wordt. We merken alleen dit op, dat na de vrijmaking in Bedum op 8 December 1944 men van synodalistischen kant nimmer heeft geïnformeerd of onderzoek gedaan naar eventuele veranderingen, door ons sindsdien in de leer aangebracht. Men kan bij ons ook nooit gehoord hebben van het aannemen van b.v. een vierde Formulier van Eenigheid of van een vervangingsformule of van een nog weer daarna komende verklaring van meer of minder punten. Van dergelijke dingen hoorden wij wel bij anderen, omdat de politiek van enkele kerkelijke leiders zulks voorschreef, en het tevens door allen, die graag in slaap wilden worden gezongen, begeerd werd. Iemand als de Riphagen zal er wel aardig goed van op de hoogte zijn, willen we veronderstellen.

In ieder geval, men kan dit volkomen in strijd zijn van onze opvattingen inzake Verbond, Doop en Wedergeboorte met Gods Woord en de Gereformeerde

belijdenisschriften hier in Bedum nooit geconstateerd hebben na de vrijmaking. Dus dan moet het daar vóór geweest zijn.

Al ziet! hoe wonderlijk! Hoewel den uitgestooten ambtsdragers wel veel dingen verweten zijn door de H. Kakes c.s. (de Riphagen kwam pas na 1944 om, zooals men dat noemde „de ledige plaats“ van de Hoekstra weer te vervullen), nooit of te nimmer is ons ten laste gelegd, dat wij in onze opvattingen betreffende Verbond, Doop en Wedergeboorte ook maar op eenigerlei wijze in strijd waren gekomen met Schrift en belijdenis. Wel werd meer dan eens verzekerd in Bedum's kerkeraad, dat onze opvattingen volkomen Schriftuurlijk waren en daarom ook steeds als Gereformeerd hadden gegolden. Maar daar ging het immers ook niet om. Het ging hierom: Of wij ons alleen maar even wilden conformeeren en mitsdien beloven, niets te zullen leeren wat niet in volkomen overeenstemming was met de gedane leeruitspraken. Als we dat niet deden, waren we ongehoorzaam. Maar overigens? Neen, ongereformeerd waren we zeker niet! En geen enkele maal werd vóór 8 December 1944 vanwege strijdigheid met Gods Woord en de belijdenis door den dienstdoenden ouderling de hand op de preek geweigerd (wel tweemaal om een andere reden, en wel omdat door de Hoekstra „de eer en het gezag van de Synode was aangetast“, naar het heette). En wij zagen: ná 8 December 1944 is er in de door Gods genade vrijgemaakte Gereformeerde Kerk van Bedum geen tittel of jota toegevoegd of afgedaan aan de aloude Gereformeerde leer, vervat in de drie Formulieren van Eenigheid; en dus: „b i j o n s i s n i e t s v e r a n d e r d“ — wij kunnen dat naar waarheid zeggen; niet alzoos de Riphagen c.s.

Desniettenstaande en evenwel nochtans — v a n d a a g z e g t m e n v a n o n s : „v o l k o m e n i n s t r i j d m e t G o d s W o o r d e n d e G e r e f . b e l i j d e n i s s c h r i f t e n“!

Het is ons ten eenenmale e e n r a a d s e l , waar men den euveln moed vandaan haalt, dergelijke dwaaze en onware en onbewijsbare dingen neer te schrijven.

Maar het feit ligt er nu eenmaal. En we hebben er terdege rekening mee te houden. En onze gevolgtrekkingen te maken. Ook bij het zich nader bezinnen op de mogelijkheid der kerkelijke hereeniging.

Want laat het dan waar zijn, dat er door de „bezwaarden“ in het synodalistische kamp van veel eenheidsverlangen gesproken wordt, t e n a l o t t e z i j n dat in de meeste gevallen ook nog maar geruchten en verzuchtingen. Maar aan dingen als bovengenoemd, hoe droevig overigens, heeft men h o u v a s t ; die staan z w a r t o p w i t ; die zijn officieel en door iedereen te controleren.

Hier spreekt de Synodaal-gebonden kerk van Bedum, en vertoont haar ware aangezicht. Althans, zoo spreekt mr Steinmetz n a m e n s h a a r ; hij laat „eischeres“ zóó spreken, en de Riphagen c.s. denken er blijkbaar niet aan, om hun advocaat in dit opzicht te désavoueren, maar zullen hem veeleer deze woorden in den mond hebben gegeven.

En dan — zóó spreekt deze kerk v o o r d e r e c h t b a n k . Zij doet hier een publieke uitspraak voor God en voor de menschen, een uitspraak, die de kracht heeft van een eed, die de Overheid vordert in dit rechtsgeding. En wanneer de Riphagen of één van zijn medestanders zou zeggen, of ook alleen maar denken: „och, dat staat hier nu wel, maar zoo erg meenen we het niet“, dan hebben we hier te doen met een geval van m e i n e e d , waarbij ten diepste Gods Naam wordt aangeropen ter bevestiging niet van de waarheid, maar van de leugen. Maar zooiets durven wij toch niet veronderstellen.

Wij hebben er van uit te gaan, dat de synodaal-gebonden kerk van Bedum hier als haar eerlijke volle overtuiging welbewust uitspreekt (al is het dan geheel onbewijsbaar en onwaar, zie boven), dat de door ons beleiden Gereformeerde kerkleer aangaande Verbond, Doop en Wedergeboorte volkomen in strijd is met Schrift en belijdenis.

G. A. HOEKSTRA.

Amice frater.

Dat was een mooie avond, toen wij in de Aula van onze Theologische Hoogeschool mochten gedenken, met elkander den Heere mochten danken, voor het vele goede, dat Hij Zijn kerk gaf in den dertigjarigen professoralen arbeid van onzen prof. Greijdanus.

Het kon geen groot gezelschap zijn, maar wij wisten dat onze kerken zekerlijk met ons meeleeften en mee dankten.

Wie prof. Greijdanus toen gadesloeg, onderwijl er zooveel goeds van zijn arbeid gezegd werd, kreeg den indruk, dat hij zich zelf verwonderde over onze groote blijdschap dien avond.

Hij zei het zelf in zijn antwoord: waarvoor dit alles? Mijn leven en werken was toch zoo gewoon. Niets bijzonders was daarbij, dan alleen Gods groote genade. Maar dat is dan ook het buitengewone.

Het buitengewone zeker ook in het feit, dat hij, die de tachtig nadert, nog leest zonder bril, en hoeveel leest hij!